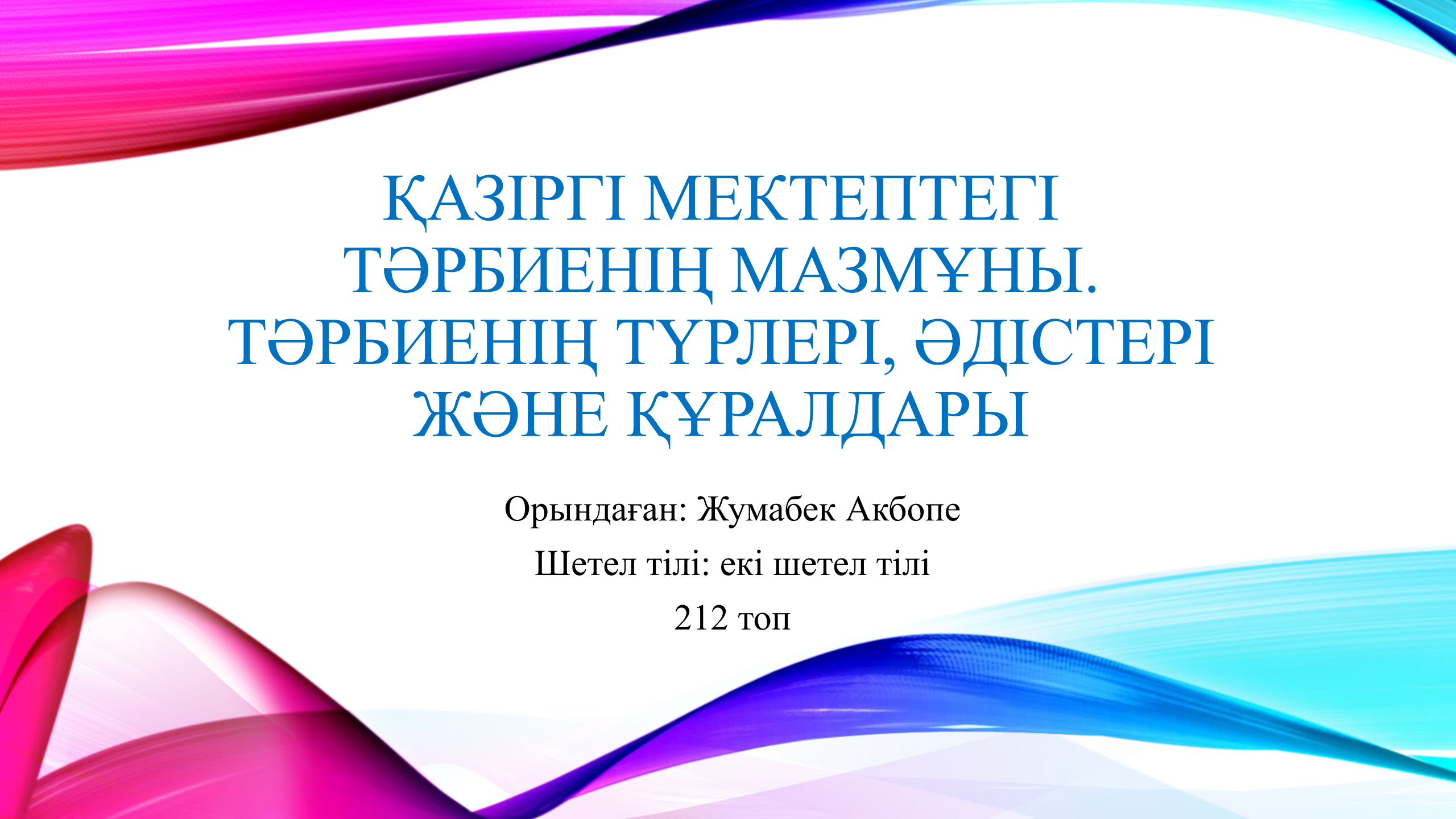

ҚАЗІРГІ МЕКТЕПТЕГІ ТӘРБИЕНІҢ МАЗМҰНЫ. ТӘРБИЕНІҢ ТҮРЛЕРІ, ӘДІСТЕРІ ЖӘНЕ ҚҰРАЛДАРЫ

Орындаған: Жумабек Акбопе

Шетел тілі: екі шетел тілі

212 топ

Тәрбие - мақсатты, арнайы ұйымдастырылған
жан-жақты үйлесімді дамыған тұлғаны
қалыптастыру процесі.

Тәрбие - мақсатты түрде, адамзаттың өмір
сүру барысында жинақтаған әлеуметтік
тәжірибесін, ұрпақтан ұрпаққа алмастыру
процесі.

ҚАЗАҚСТАН МЕКТЕПТЕРІНДЕГІ ТӘРБИЕ ЖҮЙЕСІ. ҚАЗІРГІ МЕКТЕПТЕГІ ТӘРБИЕ ЖҮЙЕСІ МАЗМҰНЫНЫҢ ПРОБЛЕМАЛАРЫ.

- Соңғы жылдары Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде тәрбиені дамыту мәселесі Білім беру және ғылым министрлігінің, білім беру субъектілерін басқару және барлық типтегі мекемелердің басты бағыттарының біріне айналуда.
- Осыған байланысты қоғамының барлық салаларында жаңа үлгіге (модель) өту мәселесі білім беруде тәрбиенің мақсаты мен міндеттерін қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуымен байланысты детерминациялау жағдайына байланысты қарастыруда, білім берудің мазмұнын реформалауда да аса қажеттілік тудырды. Тәрбиенің ұлттық құндылыққа негізделген қазақстандық үлгісін жасау, оның мақсатын және стратегиялық бағытын анықтау, барлық деңгейдегі білім беру жүйесіндегі оқушылар үшін тәрбиенің бағдарламасын құру өзекті мәселеге айналуда.

Қазіргі таңда мектептегі тәрбие жүйесінің негізгі құрылымы - сабақ үстіндегі, сабақтан тыс уақыттағы, мектептен тыс уақыттағы, қоғамдық ұйымдардағы және қоғам, мектеп, ата-аналар бірлестігінде іске асырылады, бір-бірімен сабақтастықта және жүйелі түрде байланысады.

Мектептегі тәрбие жүйесі, біріншіден жүйенің қалыптасуынан, екіншіден әр ұжымның іс-әрекетінің мазмұнын нақтылаудан, үшіншіден, жаңашыл үрдістерді пайдалану барысында жүйені қалыптастырудан тұрады.

Жалпы мектептегі тәрбиелеу жүйесі, сыныптағы тәрбие жүйесі бір-бірімен кіріктіріле отырып, сабақтастырыла жүргізіледі. Тұтас педагогикалық жүйе секілді тәрбие жүйесінің негізіне оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру жатады. Қазіргі таңда тәрбиелік жүйені педагогиканың негізгі категорияларының бірі болып табылатын тұлғаны әлеуметтендіру тұрғысынан қарастырады.

В.С.Кукушкин өзінің “Мектептегі тәрбие жұмысын ұйымдастырудың теориясы мен әдістемесі” атты еңбегінде тәрбиелеу жүйесінің негізгі бағыттарын нақтылайды:

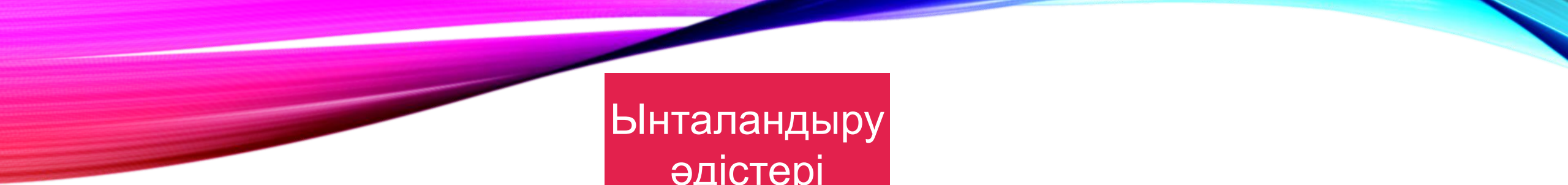
- әр мектептің өзіндік тәрбие жүйесінің тұжырымдамасының болуы;**
- тәрбиелеу жүйесінің жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделуі;**
- тәрбие жүйесінің тұлғаға бағытталған еркіндік кеңістігінің қалыптасуы;**
- мектеп пен қоғамның өзара байланысына негізделуі;**
- жүйелі түрде салауатты өмір салтының қалыптасуы;**
- әр мәселенің жариялылық тұрғыда әділ шешілуі;**
- мектептегі қарым-қатынастың ізгілікке бағытталуы;**

- Тәрбие жүйесін құруда төмендегідей **принциптер** басшылыққа алынады.

- 1) жүйелік принципі;
- 2) объективтілік принципі;
- 3) оптималдық принципі;
- 4) нәтижелілік принципі;
- 5) мақсаттың нақты болу принципі;
- 6) мәліметтердің дәлдігі принципі;
- 7) кері байланыс принципі;
- 8) демократилық принцип;
- 9) тәртіптілік принципі;
- 10) ынталандырушылық принципі;
- 11) бастамашылықты марапаттау принципі.

- Тәрбие жүйесінің **даму** процесі сипатталады:

- а) әр түрлі идеялардың тууы және жоғалуы;
- ә) әр түрлі іс-әрекеттердің пайда болуы;
- б) ұжымның қалыпты өмір сүруі немесе күрделенуі.

Ынталандыру әдістері

Мақтау

Жазалау

Жарыс

МАҚТАУ – ТӘРБИЕЛЕНУШІНІҢ ІС-
ӘРЕКЕТІНЕ ҚОЙЫЛҒАН ЖАҚСЫ БАҒА.
ЖАЗАЛАУ – ҚАТЕ ҚЫЛЫҚТЫ ЕСКЕРТІП
ТЕЖЕУ, ӨЗ АР-ҰЯТЫ АЛДЫНДА, БАСҚА
АДАМДАР АЛДЫНДА КІНӘСІН ТҮСІНУГЕ
ӘСЕРІН ТИГІЗЕТІН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘДІС.
ЖАРЫС – ҚАЖЕТТІ САПАЛАРДЫ
ТӘРБИЕЛЕУДЕ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАБИҒИ
БӘСЕКЕЛЕСТІК ҚАСИЕТТЕРІН
БАҒЫТТАЙТЫН БАЛАЛАРДЫҢ
ҰЖЫМДАҒЫ ІС-ӘРЕКЕТІН ҰЙЫМДАСТЫРУ
ЖӘНЕ ЫНТАЛАНДЫРУ ӘДІСІ.

ТӘРБИЕ ТҮРЛЕРІ

- Ақыл-ой мәдениеті
- Адамшершілік тәрбиесінің негіздері
- Еңбек тәрбиесінің негізі
- Экономикалық тәрбие
- Құқық және саяси тәрбие
- Экологиялық тәрбие негіздері
- Эстетикалық тәрбие
- Дене тәрбиесі

Патриотизм және
азаматтық тәрбие,
құқықтық тәрбие

Рухани-адамгершілік тәрбие

Дене тәрбиесі,
салауатты өмір
салты

Ұлттық тәрбие

Тәрбие
бағыттары

Зияткерлік тәрбие,
Ақпараттық
мәдениет тәрбиесі

Отбасы тәрбиесі

Көпмәдениетті және
көркем-эстетикалық
тәрбие

Еңбек экономикалық
және экологиялық тәрбие

Кешенді тәрбие бағдарламасының негізгі басымдық бағыттарының бірі азаматтық-патриоттық тәрбие

Бірінші бағыт – **Қазақстандық патриотизм және азаматтық тәрбие, құқықтық тәрбие.** Бұл бағыттың мақсаты: Жаңа демократиялық қоғамда өмір сүруге қабілетті азамат және патриот қалыптастыруға, тұлғаның саяси мәдениетін дамытуға ықпал ету, балалар мен жастардың құқықтық мәдениетін, құқықтық санасын, балалар мен жастар ортасында қатыгездік пен зорлық-зомбылыққа қарсы тұру даярлығын қалыптастыру.

Азаматтық-патриоттық тәрбиені жүзеге асыру түрлері мен әдістері

Пәндік
сабақтар

Үйірмелер

Ұжымдық
Шығармашылық
Істер дебат, КВН

Мектептен тыс
мекемелермен
қарым-қатынас

Атақты тұлғалармен
кездесу

Рухани –адамгершілік тәрбие

Мақсат: өз міндеттерін түсінетін және қабылдайтын; өмірді және өзін, өзінің әрекеттерін рухани- адамгершілік тәртіп нормалары көзқарасынан дұрыс бағалайтын тұтас тұлғаны тәрбиелеу; рухани- адамгершілік өзін- өзі дамыту, өзін-өзі жүзеге асыру және өзіндік жетілуі үшін өзін, өз қабілеттерін, мүмкіндіктерін тану.

Үшінші бағыт – Ұлттық тәрбие

Мақсаты: Тұлғаны ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарға, ана тілін және мемлекеттік тілді, қазақ халқының, Қазақстан Республикасындағы этностар мен этникалық топтардың мәдениетін құрметтеуге бағдарлау. Ұлттық тәрбие қазір елімізде орын алып отырған көптеген мәселелерді: ана тілін, ата тарихын, ұлттық салт-дәстүрін білмейтін жастар, тастанды жетім балалар, «қиын» балалар, қарттар үйлеріндегі әжелер мен аталар, нашақорлыққа салынған жастар, тағы басқаларды бірте-бірте жоюдың және олардың алдын алып, болдырмаудың негізгі жолы. Ұлттық тәрбие алған ұрпақ дені сау, білімді, ақылды, ұлтжанды, еңбекқор, сыпайы, кішіпейіл болып өседі. Сондықтан да ұлттық тәрбие – ел болашағы.

Отбасы-тәрбие бастауы

баяндама

“Қашан бала ғылым-білімді махаббатпен көксерлік болса, сонда ғана оның аты Адам болады.” (А. Құнанбаев)

Баланың алғашқы тәрбие алатын орны – отбасы. Отбасында баланың мінез-құлқы, әдет дағдысы қалыптасады. Еліміздің ертеңгі ұлт тізгінін ұстар жастарымыздың тәрбиесіне аса мән беру – біздің негізгі мақсатымыз.

Тәрбие – күрделі үдеріс. «Тәрбие отбасынан басталады» деп халық даналығы бекер айтпаған. Саналы да, білімді болашағын қалыптастыру әрбір ата-ананың мерейлі міндеті, парасатты парызы. Еліміздің болашағының тізгінін ұстар тұлғаның бойына білімнің нәрін, тәрбиенің иісін сіңіруміз қажет. Ата-бабамыздан қалған ұлттық тәрбиемізге дақ түсірмеу үшін барлық қажетті жауапкершілікті ата-ана өзіне алғаны жөн, себебі бала ата-ананың өмірінің жалғасы. «Балам дейтін жұрт болмаса, жұртым дейтін бала қайдан болсын» деп өткен ғасырдың ұлы тұлғасы

А.Байтұрсынұлы айтқандай, баланың болашағына толғанар ел, ойланар отбасы қалыптасса елдің болашағы зор болмақ.

Ата-аналардың оқу мен тәрбие үдерісіндегі ынтымақтастық пен бірлескен жұмысы жан-жақты болса жемісті болады.

Бесінші бағыт – еңбек, экономикалық және экологиялық тәрбие.

Бұл бағыттың мақсаты: Тұлғаның еңбек дағдыларын, экономикалық пікірі мен кәсіби өзін-өзі анықтауына саналы қарым-қатынасын қалыптастыру. Табиғатты сақтауда белсенді азаматтық ұстанымын тәрбиелеу; табиғатқа аялы қарым-қатынасын, оның байлығын еселеу ұмтылысын қалыптастыру; балалар мен жастарда экологиялық сауаттылықтың «экологиялық санасының» жоғары деңгейін, табиғат пен қоғамның эволюциясын қабылдау қабілетін дамыту және күнделікті өмірде оларды басшылыққа алуы үшін жағдай туғызу.

Экономикалық тәрбие

Кәсіби тұлға
қалыптастыру

Экономикалық іс-әрекет-
ке бейімдеу

Экономикалық
білімдерін жетілдіру

Мамандық таңдауға
ықпал ету

Экологиялық тәрбие — ол бала санасында табиғатты қорғау, аялау сезімін, экологиялық мәдениетті қалыптастыру.

Экологиялық тәрбие мақсаты – оқушыларда табиғатқа, қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды, оны қорғауға даярлықтарын қалыптастыру. Экологиялық тәрбиенің міндеті-жас ұрпақ пен барлық тұрғындардың жоғарғы экологиялық мәдениетін бірізді дамыту;

Алтыншы бағыт - көп мәдениетті және көркем-эстетикалық тәрбие.

Бұл бағыттың мақсаты: Білім беру ұйымдарының білім беру кеңістігін тұлғаның өзін-өзі сәйкестендіруінің көпмәдениетті ортасы ретінде құру, тұлғаның қоғамдағы жалпы-мәдени мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру, оның өнердегі және болмыстағы эстетикалық нысандарды қабылдау, меңгеру және бағалау әзірлігін дамыту. тұлғаның жалпы мәдени мінез—құлық дағдыларын қаыптастыру, тұлғаның өнердегі және болмыстағы эстетикалық нысандарды қабылдау, меңгеру және бағалау әзірлігін дамыту, білім беру ұйымдарында көпмәдениетті орта құру. Эстетикалық тәрбие дегеніміз - баланың қоғамдық өмірде, еңбекте, табиғатта көркем өнерде бар әсемдікті сезіне білуге уйрету, тәрбиелеу деген сөз. Эстетикалық тәрбие балаға қоршаған ортаның көркемдігін, адамның рухани сулулығын терең түсіндіре білу, сөйтіп оларды ойлау, қиялдау, сөйлеу қабылдау қабілетінің дамуына ықпал ету міндеттерін жүзеге асырады. Сонымен қатар жас ұрпақ әсемдікті, сулулықты түсініп одан ләззат алуға көркем өнер туралы біліммен мағлұматтармен қарулануға эстетикалық тәрбие арқылы мүмкіндік алады.

Жетінші бағыт - зияткерлік тәрбие, ақпараттық мәдениет тәрбиесі.

Бұл бағыттың мақсаты: әрбір тұлғаның зияткерлік мүмкіндігін, көшбасшылық қасиеттерін және дарындылығын дамытуды қамтамасыз ететін уәждемелік кеңістік құру; балалар мен жастардың тұлғалық ұстанымдарын жандандыру, ақпаратпен жұмыс жасауда функционалдық дағдыларын, ақпараттық өзара әрекеттесуде этикалық нормалары мен құндылықты мақсаттарын қалыптастыру. Зияткерлік мектептердегі тәрбие жұмысының ерекшелігі- оқушылардың сыныптан тыс жұмыстары және қосымша білім беру арқылы түрлі бағытта білім және дағдыларын дамыту. Оқушылардың шығармашылық, физикалық және зияткерлік дамуы үшін оқушыларға үйірмелер мен қызығушылығын арттыратын сабақтар (спорт, көркемөнер, зияткерлік, техникалық), жаратылыстану – математикалық бағыт аясындағы ғылыми – зерттеу, білім беру ұйымдары негізінде еліміздегі және шетелдердегі сыныптан тыс және элективті курстар ұсынылады. Табысты тәрбие жұмысының негізгі шарты оқу – тәрбие үдерісіне Зияткерлік мектептің барлық қызметкерлерінің қатысуы және мектептің ата – аналарымен ынтымақтастығы болып табылады.

Сегізінші бағыт - дене тәрбиесі, салауатты өмір салты.

Бұл бағыттың мақсаты: салауатты өмір салты, дене дамуы және психологиялық денсаулық сақтау дағдыларын ойдағыдай қалыптастыру, денсаулыққа зиян келтіретін факторларды анықтау біліктілігі үшін кеңістік орнату. Оқушылар дене-бітімінің дұрыс дамуы, денсаулығының нығаюы, жұмыс қабілетінің артуы сыртқы ортаның қолайсыз жағдайларына қарсы тұруға ықпал етеді. Жаксы денсаулық - адамның еңбек және қоғамның іс-әрекетке жемісті қатысуының маңызды кепілі. Сабақтарда, сабақтан тыс уақытта, дене тәрбиесін күн сайын ұйымдастырып, қолайлы жағдайлар жасау қажет.

Дене тәрбиесі – жалпы мәдениеттің бір саласы, адам денесінің дамуына, денсаулықты нығайтуға, жұмыс қабілеттілігін жоғарылатуға және ұдайы өзін-өзі, оның ішінде сыртқы дене пішінін қалыптастыруға бағытталған адамды жетілдіру жүйесі.

Салауатты өмір салты – адамдардың денсаулығын сақтап, нығайтуға, салауаттандыруға арналған мінез-құлқы тәрбиесі. Салауатты өмір салты жеке адамның тіршілік жағдайын денсаулығына сәйкес таңдауы, яғни жеке әлеуметтік топтар мен жалпы қоғамның жоғары гигиеналық мәдениеті.

Тәрбие құрал-жабдықтары – бұл әлеуметтік тәжірибенің педагогикалық тәуелсіз көздері. Ниеттеген мақсатына жету жолындағы, субъектке тәрбиелік ықпал жасаушы әрқандай заттың бәрі тәрбие құрал-жабдығы есептеледі. Қоршаған болмыстың қалаған нысаны: зат, мүлік, дыбыс, аң, жануарлар, өсімдіктер, шығармашылық туындылары, құбылыстар, оқиғалар, өмірлік сәт көріністері және т.Б. – Тәрбиелік ықпалға ие. Тәрбие құрал-жабдықтары тәрбиеленушіге өздігінен әсер етеді, сонымен бірге оларды тәрбиеші мақсатты бағытта пайдалануы да мүмкін.

Тәрбие құрал-жабдықтары қандай да тәрбие мақсатын іске асыру үшін іріктеледі. Мұндай да тандау тәрбие әдісіне орайлас орындалады. Құралдар өмір құбылыстарын көз алдына келтіреді, тәрбиеленушілердің белсенділігін көтереді, материалды-техникалық тұрғыдан қамсыздандырады, психологиялық көңіл-күй шуағын береді, іс-әрекет сайманы ретінде қолданылады, қандай да қызметтің астарлы рәмізін айқындай түседі.

Құрал-жабдықтар белгілі гигиеналық, эстетикалық, экономикалық, инабаттылық, құқықтық талаптарға сай болуы шарт.

***Назарларыңызға
рахмет!!!***

